

Maria Lindén

Bindmössan – den finska allmogekvinnans huvudbonad

Bindmössan är en hård huvudbonad där en papperstomme bekläs med vanligen sidentyg. Till bindmössan hör en rosett och ett stycke av spets. På grund av spetsstycket kallas bindmössan även för styckemössa (fi. tykkimyssy). Även begreppet Stockholmsmössa förekommer, då bindmössor och broderade sidentyg köptes från Stockholm.

Bindmössor är bevarade i stora mängder i museerna, för de var den allmännaste huvudbonaden bland allmogekvinnorna på 1800-talet. Bindmössan användes först av kvinnor inom de högre stånden. Allmogen anammade bruket av bindmössan via borgarna, hantverkarna och tjänarinnorna. Bindmössan spred sig nästan i hela Finland, men inte till Karelska näset.

Skickliga mössmakare tillverkade bindmössorna. Köpmännen levererade mösskuponger från Stockholms partihandlare. De flesta var broscherade, dvs. med sidengarn trädde sidentyger. De yrkesmässigt broderade mössorna hör till den period då mössorna endast användes av allmogen. Tamburbroderiets vanligaste mönster var olika slags blad och stjälkar med knoppar och blommor. Mössorna är en bit av ett bevarat kulturarv. An idag kan man beundra mössornas skönhet som även vittnar om den otroliga hantverksskicklighet som utövats.

Tillverkningen av en bindmössa är ett tidskrävande hantverk som kräver skicklighet i allt från tillverkningen av pappersstommen, broderingen och slutligen monteringen.

Föreläsningen bygger på en studie om bindmössorna i Brages Dräktmuseum. Museet hör starkt ihop med Brages Dräktbyrå som ansvarar för de finlandssvenska folkdräkterna. I Brages dräktmuseum finns katalogiserat 104 bindmössor och 33 spetsstycken. 97 bindmössor kvar i samlingen, samt ett sidentygstycke med guld- och paljettbroderi.

Traditional Finnish Stiffened Caps; the Peasant Woman's Headdress

The stiffened cap has a paper frame, which is usually covered with silk fabric. The cap includes a ribbon bow and a lace trim. Caps with such a lace trim are called styckemössa in Swedish and tykkimyssy in Finnish.

Caps are preserved in large quantities in the museums, because they were commonly used by peasant women in the 18th and 19th centuries.

The manufacture of a stiffened cap is a time-consuming craft that requires skill in everything from the manufacture of the paper frame, the embroidery and finally the mounting.

The presentation is based on a study of stiffened caps at the Brage costumes museum. The museum is associated with Brage folk costume section, which is responsible for traditional costumes of the Swedish speaking areas in Finland. There are 97 stiffened caps at the Brage costumes museum, as well as a silk piece with gold and sequin embroidery.